

ORIIDEN HYVÄKSYMINEN JALOSTUKSEEN

**TYÖHEVOSSUUNNALLE JA PIENHEVOSSUUNNALLE
AJETTAVUUSKOKEELLA HYVÄKSYTTÄVÄT
SUOMENHEVOSORIIT**

HIPPOS

**© SUOMEN HIPPOS RY
2023**

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEISIÄ OHJEITA.....	3
1.1 Jalostukseen hyväksymisen perusteet	3
1.2 Orinäyttelyyn ilmoittautuminen.....	3
1.3 Oriiden maksut vuonna 2022	3
1.4 Hevosten majoitus, talliohjeistus ja turvallisuus	3
1.5 Lääkintämääräykset ja alkoholin käyttö	4
1.6 Hevosen ja ratsastajan varusteet	4
1.7 Oriin jalostukseen hyväksymisen ehdot.....	4
1.8 Valitusoikeus.....	5
2. NÄYTTELYYN SAAPUMINEN JA ILMOITTAUTUMINEN	5
3. TERVEYDENTILAN TARKASTUS.....	5
3.1 Terveystilan tarkastus ja mittaus	5
3.2 Röntgenkuvaus ja hammastarkastus.....	5
4. RAKENNEARVOSTELU	6
6. SUORITUSKOKEET	6
6.1 PIENHEVOSSUUNNALLE AJETTAVUUDELLA ESITETTÄVÄT ORIIT.....	6
6.2. TYÖHEVOSSUUNNALLE ESITETTÄVÄT ORIIT	6
6.2.1. Vetokokeella esitettävät oriit	6
6.2.2 Ajettavuuskokeella esitettävät oriit	7
6.3 LUONTEEN ARVIOINTI	8
7. PISTEYTYS JA PALKITSEMINEN	8
6. ORIIDEN JALOSTUKSEENKÄYTTÖOIKEUS	9
7. ALUSTAVA AIKATAULU	9
8. MUISTILISTA.....	9

LIITTEET

Liite 1 Röntgen-, hammas- ja purentatarkastuksen tutkimuslomake ja ohjeet

1. YLEISIÄ OHJEITA

1.1 Jalostukseen hyväksymisen perusteet

Jalostusvalinnan tarkoituksena on valita perimältään parhaimmat hevoset seuraavan sukupolven vanhemmiksi. Oriiden jalostukseen hyväksyminen perustuu jalostusohjesäännössä määritettyihin jalostustavoitteisiin, jotka pohjautuvat rotumääritelmään. Jalostettavina ominaisuuksina ovat terveys, suoritusominaisuudet, rakenne ja luonne. On erittäin tärkeää tuoda hevonen tilaisuuteen hyvin valmisteltuna, jotta hevosella on mahdollisuus näyttää kykynsä.

Terveydentilan tarkastuksessa tutkitaan oriin yleinen ja ortopedinen terveys. Lisäksi röntgenkuvauksessa tutkitaan oriin luuston terveys. Samassa yhteydessä tarkistetaan myös oriin suun terveys ja purenta. Terveystarkastuksen tarkoituksena on sulkea pois eläinsuojelullisesti oriin käyttöä jalostuksessa estävät sairaudet ja perinnölliset viat, joista osa saattaa ilmetä vasta jälkeläisarvostelun yhteydessä.

Suomenhevosoriiden osalta tärkeää jalostukseen hyväksymisessä ovat jalostussuunnan asettamat suoritusvaatimukset.

Oriin jalostusarvioinnissa noudatetaan voimassa olevaa jalostusohjesääntöä. Jalostusohjesäännössä määritellään minimivaatimukset oriin polveutumiselle, terveydelle, rakenteelle ja suorituskyvylle. Hevosien jalostuksellisen arvioinnin suorittavat Suomen Hippos ry:n nimeämät tuomarit (eläinlääkärit, rakennearvostelijat, este- ja koulutuomarit sekä testiratsastaja).

Tarkemmat tiedot oriiden jalostukseen hyväksymisestä on esitetty jalostusohjelmassa

<https://www.hippos.fi/tiedostot/jalostusohjelmassa-suomenhevoset/>

1.2 Orinäyttelyyn ilmoittautuminen

Orinäyttelyyn ilmoittaudutaan Suomen Hippoksen Heppa-järjestelmän näyttelykalenterin kautta määräpäivään mennessä. Ilmoittautumista varten tarvitaan Oma Talli -tunnukset.

Ilmoittautumisen yhteydessä näyttelymaksusta lähetetään lasku, joka tulee olla maksettuna eräpäivään mennessä, jotta hevonen voi

osallistua näyttelyyn.

Ilmoittautumisen yhteydessä on myös toimitettava oriin mahdolliset kilpailutulokset, sekä muut arvosteluun vaikuttavat asiat.

Oriin ilmoittajan vastuulla on, että orilautakunnalla on käytössään kaikki ajankohtainen tieto oriista.

HUOM! Katalogiin tarvittava oriin **rakennekuva** (mielellään sivusta, koko hevosen kuva) **tulee toimittaa 9.3.2023 mennessä sähköpostitse osoitteeseen pirje@hippos.fi**. Kuvan lähettäjä vastaa kuvan käyttöoikeuksista. Määräpäivän jälkeen lähetettyjä kuvia ei huomioida.

Kuva 1. Esimerkkikuva katalogiin tulevasta oriin rakennekuvasta.

1.3 Oriiden maksut vuonna 2023

Suomenhevosoriiden jalostusarvostelu
Työ- ja pienhevosoriit (ajettavuus) 350 €

Ilmoittautumisajan jälkeen peruutetuista ilmoittautumisista palautetaan 50 % maksusta vain eläinlääkärintodistusta vastaan. Vaihtoehtoisesti hevonen voidaan samalla maksulla siirtää esitettäväksi toisessa jalostusarvostelutilaisuudessa (vuoden kuluessa). Ennen ilmoittautumisajan päättymistä perutut ilmoittautumiset eivät aiheuta kuluja.

Maksu laskutetaan oriin omistajalta ja se tulee maksaa eräpäivään mennessä.

1.4 Hevosten majoitus, talliohjeistus ja turvallisuus

Oriin omistaja huolehtii itse hevosensa mahdollisesta karsinavarauksesta ja maksusta Hevosopistolla. Majoituspaikkavaraukset tehdään suoraan Hevosopistolle sähköisesti:

<http://www.hevosopisto.fi/majoitus-karsinat/>

Lisätietoja reception@hevosopisto.fi tai puh. 02 76021

Oriin kanssa liikuttaessa on otettava huomioon yleisön ja muiden tapahtumaan osallistuvien turvallisuus. **Oriin on oltava suitsittuna**, kun sitä liikutetaan tapahtumapaikalla. Oriit ovat tapahtumapaikalla koko ajan oriin omistajan/haltijan vastuulla.

Oriiden **esittäjillä ja avustajilla** on kaikissa arvostelutilanteissa oltava kypärä päässä. **Kypärän käyttö on pakollista aina oriita liikuteltaessa.**

Oriiden **valokuvaaminen** tapahtuu erikseen merkityllä alueella aikataulussa ilmoitettuna ajankohtana, yleensä heti rakenearvostelun jälkeen. Huolehdittehan, että ori tulee kuvattua Suomen Hippoksen valokuvaajan toimesta.

Eläinlääkäri on paikalla oritestien ajan, muutoin palvelee päivystävä eläinlääkäri. Testien ajan paikalla on ensiapuhenkilökunta, muina aikoina päivystävä ensiapu.

Hevosopiston alueella liikuttaessa tulee noudattaa Hevosopiston turvallisuus- ja toimintaohjeita, jotka löytyvät osoitteesta

<https://www.hevosopisto.fi/majoitus-karsinat/turvallisuus-ja-toimintaohjeet/>

Hevosopiston aluekartta löytyy osoitteesta <https://www.hevosopisto.fi/kartta/>

1.5 Lääkintämääräykset ja alkoholin käyttö

Oripäivillä noudatetaan Suomen Hippoksen lääkintämääräyksiä ja oriita testataan pistokokein dopingtesteillä. Lääkintäohje ja ohjeelliset varoajat löytyvät osoitteesta

<https://www.hippos.fi/tiedostot/laakintaohje/>

Päihtynyt ei saa käsitellä hevosta tapahtuma-alueella testin aikana. Lautakunta voi määrätä suoritettavaksi puhallustestejä ja päihtynyt henkilö voidaan poistaa tapahtuma-alueelta.

1.6 Hevosien ja ratsastajan varusteet

Eläinlääkärintarkastus, mittaus ja rakenearvostelu

Esittäjällä tulee olla tarkoituksenmukainen ja siisti asu sekä kypärä. Hevosella tulee olla suitset kuolaimin. Hevosella ei saa olla suoja eikä korvahuppua tai -paloja. Avustajan käyttö on suositeltavaa mittauksessa ja eläinlääkärintarkastuksessa.

P-suunta ajettavuuskoe

Ennen ajettavuuskoetta ohjastajan tulee tarkistaa, että hevonen on asiallisesti valjastettu.

Pienhevosella on sallittu Suomen Ratsastajainliiton kouluratsastussääntöjen mukaiset nivelsuitsituksen kuolaimet. Kuolaimissa saa kuitenkin olla alavarsi eli esim. ravinivel on sallittu. Vipuvaikutteiset kuolaimet eivät ole sallittuja (esim. valjakkoajossa käytettävät liverpool- tai postikanget). Päätankoa, obersekkia, silmälapputa, kielisidettä, korvapalloja tai korvahuppua ei saa käyttää. Ajopiiska on sallittu. Pienhevonen voidaan ajaa hiitti- tai koppakärryistä tai valjakkovaunuista. Mikäli käytetään valjakkovaunuja, avustajan käyttö on pakollista.

Esittäjällä tulee olla tarkoituksenmukainen ja siisti asu sekä kypärä.

Suomen Hippoksen nimeämä stewardi voi tarkistaa oriiden varusteet suoritusten jälkeen.

T-suunnan kokeet

Juoksukoe suoritetaan hevosen omilla kahden istuttavilla valmennuskärryillä tai kieseillä ja niihin sopivilla valjailla. Kärryjä voi kysyä lainaan suoraan Hevosopistolta. Kuolainten pitää olla Suomen Hippoksen ravikilpailusääntöjen mukaiset. Obersek, kieliside ja putsit ja suojat ovat sallittuja. Ajettavuuskokeessa kiellettyjä varusteita ovat silmälaput, päätanko sekä apuait ja sivuremmit.

Käyntikoe ajetaan järjestäjän varaamalla kärryillä, johon lastataan 500 kg:n kuorma. Työhevosen ajettavuuskoe suoritetaan järjestäjän varaamalla kärryillä. Vetokoe suoritetaan järjestäjän reellä ja painoilla. Mukaan varataan reen vetämiseen sopivat valjaat, yleisimmin luokkivaljaat. Selustimen ja aisaremmien käyttö on suotavaa, mutta ei pakollista.

Hevoselle on varattava kahdet valjaat: silavaljaat käyntikoetta varten ja luokkivaljaat vetokoetta varten.

Tarkasta valjaiden yhteensopivuus järjestäjän kärryjen ja reen kanssa ajoissa ennen näyttelyä ottamalla yhteyttä Hippokseen.

Esittäjällä tulee olla tarkoituksenmukainen ja siisti asu sekä kypärä.

Suomen Hippoksen nimeämä stewardi voi tarkistaa oriiden varusteet suoritusten jälkeen.

1.7 Oriin jalostukseen hyväksymisen ehdot

Oriin jalostukseenkäytön ehtona on vapauttava röntgenlausunto yhden kerran ennen ensimmäistä

jalostukseen hyväksymistä. Lisäksi orilautakunta voi asettaa tarpeen vaatiessa muita ehtoja jalostukseenkäytölle (esim. spermatesti). Oriin jalostuskäytön ehtoihin kuuluu myös sääntöjen mukainen astutuskirjanpito. Astutustiedot tulee ilmoittaa astutusvuonna 15.9. mennessä.

1.8 Valitusoikeus

Jalostusarvostelun tuloksesta ei voi valittaa. Mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu voimassa olevan jalostusohjesäännön ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti, voidaan asiasta valittaa. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Suomen Hippos ry:n jalostusvaliokunta.

Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia tilaisuuden päätyttyä näyttelykansliaan. Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen.

2. NÄYTTELYYN SAAPUMINEN JA ILMOITTAUTUMINEN

Näyttelyyn osallistuva ori ilmoitetaan kansliaan viimeistään tuntia ennen oman ryhmän aloitusaikaa. Hevosien **passi tarkastetaan eläinlääkärintarkastuksessa.**

Hevosella **tulee olla oma numerolappu**, joka kiinnitetään hevosen varusteisiin. Viimeistään ilmoittautumisen yhteydessä jätetään kansliaan mahdolliset lisäselvitykset, jotka oriinpitäjä haluaa jättää lautakunnan tiedoksi.

3. TERVEYDENTILAN TARKASTUS

3.1 Terveystilan tarkastus ja mittaus

Orinäyttelyssä kaikille oriille tehdään laaja terveystilantarkastus. Hevosten tunnistustiedot tarkistetaan terveystilan tarkastuksen yhteydessä Suomen Hippoksen nimeämän henkilön toimesta. Tunnistustietojen tarkastusta varten tulee esittää hevosen passi.

Orilautakunnan eläinlääkäri antaa sanallisen arvostelun oriin terveystilasta. Jalkojen terveyden arvioinnissa kiinnitetään huomiota hevosen jalkojen kestävytyteen, sekä mahdollisiin vammoihin, virheellisyksiin tai vikoihin.

Eläinlääkärintarkastuksen yhteydessä hevonen juoksetetaan suoralla kovalla alustalla sekä ympyrällä pehmeällä alustalla.

Arvostelulautakunta voi arvioida hevosen liikkeen säännöllisyyttä suoralla juoksutuksen yhteydessä.

Hevoset mitataan lautakunnan jäsenten toimesta. Oriista mitataan säkäkorkeus, lautaskorkeus, rungon pituus, rinnan leveys, rinnan syvyys ja etusään ympäritys. Korkeusmitoista vähennetään kengät ja hokit. Hevosista määritellään myös kuntoluokka asteikolla 1–5.

Kavioiden arvostelu suoritetaan myös mittauksen yhteydessä kovalla alustalla. Kavioiden arvostelua varten kavion pohja tulee olla nähtävissä. Kavioiden arvostelussa hevosella ei saa olla kavion pohjan ja säteen peittäviä pohjallisia tai kenkiä. Tilsakumit on sallittu. Mikäli hevonen on kengitetty, tulee kenkien olla kiinnitetty kavioon nauloilla tai liimalla.

Terveystilan tarkastukseen hevonen tuodaan suitsittuna ja lisäksi mukana on oltava vähintään neljän metrin pituinen liina juoksetusta varten. Terveystilan tarkastuksessa oriin mukana saa olla esittäjä sekä yksi avustaja. **Hevonen esitetään terveystilan tarkastuksessa harja ja häntä avoimena kesäihottumaoireiden tarkastusta varten.** Suorituskokeissa harja ja häntä saavat olla letitettyinä.

Kaikista jalostusarvostelussa hyväksyttävistä oriista tulee toimittaa todistus kesäihottumaan viittaavien oireiden varalta jalostusarvostelua seuraavan kesän heinä-syyskuun aikana. Mikäli ilmoittautumisen yhteydessä on mainittu, että hevosella on kesäihottuma tai siihen viittaavia oireita, ei todistusta tarvitse toimittaa.

Terveysvaatimukset löytyvät jalostusohjelmasta <https://www.hippos.fi/tiedostot/jalostusohjelma-suomenhevoset/>

3.2 Röntgenkuvaus ja hammastarkastus

Kaikki jalostusoriit on röntgenkuvattava **ennen orinäyttelyä.** Röntgenkuvat tulee toimittaa Suomen Hippokseen **viimeiseen ilmoittautumispäivään mennessä**, josta ne toimitetaan eteenpäin lausuntoa varten.

Oriille tulee tehdä ennen orinäyttelyä myös hammastarkastus, jossa tutkitaan oriin purenta ja hampaat. Eтуhampaiden purenta tulee tarkastaa ennen suunavaajan laittamista ja mahdollista rauhoitusta pään ollessa normaaliasennossa. Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota mahdollisiin

purentavirheisiin ja hammaspuutoksiin.

Röntgenkuvaus ja hammastarkastus voidaan tehdä aikaisintaan vuosi ennen orinäyttelyä.

Liite 1 Röntgen-, hammas- ja purentatarkastuksen tutkimuslomake ja ohjeet

4. RAKENNEARVOSTELU

Rakennearvostelu suoritetaan sille osoitetussa paikassa. Ori asetetaan seisomaan merkitylle paikalle, minkä jälkeen orin liikkeiden säännöllisyys esitetään tarvittaessa suoralla lautakunnan ohjeiden mukaisesti käynnissä ja ravissa mikäli tuomarit eivät ole tehneet tätä eläinlääkärin tarkastuksen yhteydessä. Lopuksi ori asetetaan tuomareiden pyynnöstä seisomaan.

Rakennearvostelussa oriista arvioidaan sanallisesti tyypit (laatu-tyyppi, rotu-tyyppi ja sukupuolileima), runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys sekä kaviot. Rakennepisteitä annetaan 4–10 seuraavista arvostelukohdista, puolikkaita pisteitä voidaan käyttää: laatu-tyyppi, runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys, jalkojen terveys ja kaviot. Jalkojen terveyden pisteyttää ja arvostelee sanallisesti eläinlääkäri.

6. SUORITUSKOKEET

Jalostusarvostelussa yksilöarvosteltavan hevosen on suoritettava jalostussuunnan mukaiset suorituskokeet.

6.1 PIENHEVOSSUUNNALLE AJETTAVUUDELLA ESITETTÄVÄT ORIIT

Pienhevossuunnalle esitettävän oriin tulee suorittaa ratsastettavuus- tai ajettavuuskoe. Suorituskoemahdollisuudet ovat näyttelykohtaisia ja ne tulee tarkistaa orilta näyttelyyn ilmoittaessa.

Ajettavuuskoe

Ajettavuuskokeessa arvioidaan 1) käynti 2) ravi sekä 3) kuuliaisuus ja yleisvaikutelma. Askellajien arvostelu suoritetaan sekä oman että testiohjastajan kanssa. Ajettavuuden arvioinnin tekee testiohjastaja.

Testiohjastaja kiinnittää erityisesti huomiota hevosen yhteistyöhaluun, eteenpäin pyrkimykseen ja toimivuuteen. Laukan arvostelu suoritetaan vapaana tai liinassa esitettynä näyttelyn ohjeistuksen mukaan.

4-vuotiaat oriit suorittavat ajokokeen, jossa niiden tulee esittää käynti ja ravi suoralla ja kaarevalla uralla molempiin suuntiin ja niiden tulee pystyä tekemään siirtymisiä askellajien välillä sekä askellajien sisällä.

Lisäksi oriiden tulee esittää pysähdys (5 s).

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit suorittavat tehtäväpainotteisen ajokokeen. Kun tuomari antaa luvan, aloitetaan ohjelma. Vaaditut tehtävät voi suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä. Ajoalue on merkitty ja kooltaan noin 20 x 40 metriä.

Oriin tulee suorittaa:

- Pysähdys 5 s
- Pysähdys 5 s ja peruutus 3–6 askelta
- Temponlisäys/askeleen pidennys käynnissä ja ravissa
- Pujottelu ravissa 3 kartiota, välit 12 m
- Siirtymä: ravi - käyntiä 4–6 askelta - ravi
- Ravissa ympyrä (halkaisija 20 m) kumpaankin suuntaan

Vähimmäisvaatimus pysähdykselle on 5 sekuntia, saadakseen pysähdyksestä täydet pisteet hevosen tulee olla pysähdyksissä 15 sekunnin ajan. Vähimmäisvaatimus peruutukselle on 3 askelta, saadakseen peruutuksesta täydet pisteet hevosen tulee peruuttaa 6 askelta.

Laukka arvioidaan ajettavuuskokeella arvosteltavilta oriilta vapaana tai liinassa esitettynä näyttelyn ohjeiden mukaan.

6.2. TYÖHEVOSSUUNNALLE ESITETTÄVÄT ORIIT

Työhevosori voidaan arvostella joko vetokokeella tai ajettavuuskokeella. Valinta tulee tehdä ilmoittautumisen yhteydessä.

6.2.1. Vetokokeella esitettävät oriit

Juoksukoe

Juoksukoe ajetaan 1000 metrin matkalla lentävällä lähdöllä. Toinen ajotuomareista istuu kyydissä ja katsoo ajan sekunnin tarkkuudella. Toinen arvostelee maasta käsin. Enimmäisaika on 2.30.

Käyntikoe

Käyntikoe ajetaan 500 metrin matkalla 500 kg kuormalla. Ohjastajan lisäksi kärryillä on lautakunnan jäsen tai avustaja.

Käyntikokeessa saavutettu aika kilometriä kohden enintään 8.30 tuottaa kymmenen (10) pistettä, kävely aika enintään 9.00 kahdeksan (8) pistettä, kävely aika enintään 9.30 kuusi (6) pistettä ja kävely aika enintään 10.00 viisi (5) pistettä. Tullakseen hyväksytyksi käyntikokeessa hevosen on saatava vähintään viisi (5) pistettä.

Käyntikokeen yhteydessä suoritetaan ohjaskoe, jossa kaksi lautakunnan henkilöä ajaa kiinnittäen huomion työhevoselta vaadittaviin ominaisuuksiin taipuisuuteen ja toimintavarmuuteen. Oriilla suoritetaan myös pysäytys ja peruutus (suora peruutus ja kulmaan peruutus).

Vetokoe

Vetokoe suoritetaan kesäaikaan ulkona tai talviaikaan maneesissa. Vetokoetta varten hevosen arviopaino on määritetty mittauksen yhteydessä ja kitka mitattu lautakunnan toimesta näyttelypäivän aikana ennen vetokokeen suorittamista. Hevonen vetää hiekkaesteessä rekikuormaa 10 metrin portaita kerrallaan. Kuormaa lisätään porras portaalta. Mikäli hevonen pysähtyy portailla eikä lähde liikkeelle yhden minuutin sisällä pysähdyksestä, koe lopetetaan. Mikäli hevonen pysähtyy portailla neljännen kerran, koe lopetetaan.

Kokonainen porras on suoritettu, kun reen puoliväli on portaan merkin kohdalla. Suorituskokeen aikana vetokoetta on avustamassa useampi lautakunnan jäsen. Hevosen pysähtymiset kellotetaan lautakunnan jäsenen toimesta. Hevonen saa kaksi pistettä jokaisesta vetämästään portaasta, kuitenkin yhteensä enintään kaksikymmentä (20) pistettä.

Lautakunta arvostelee vetokokeessa hevosen vetotyylin sekä sanallisesti että pistein 4–10, puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

6.2.2 Ajettavuuskokeella esitettävät oriit

Juoksukoe

Juoksukoe ajetaan 1000 metrin matkalla lentävällä lähdöllä. Toinen ajotuomareista istuu kyydissä ja katsoo ajan sekunnin tarkkuudella. Toinen arvostelee maasta käsin. Enimmäisaika 2.30.

Ajettavuuskokeen suoritus

Työhevosen ajettavuuskokeeseen kuuluu neljä osaa, joista annetaan 0–5 pistettä kustakin. Tullakseen hyväksytyksi on hevosen saatava vähintään yksi (1) piste jokaisesta osasta ja kokonaispiste-määrän on oltava vähintään 10.

1. Valjastus, valjaista riisuminen ja muu käytös
2. Käynti ja pysähdykset
3. Pujottelu
4. Peruutus

Lisäksi ajettavuuskokeeseen osallistuvan hevosen on suoritettava hyväksytysti ajettavuuskokeen vetokoe. Ajettavuuskokeen vetokoetta ei pisteytetä.

Valjastaminen

Ajettavuuskokeen aluksi hevosen ohjastaja valjastaa yksinään hevosen järjestäjän varaamien työkärryjen eteen kohtuullisessa ajassa. Hevonen ajetaan kuormauspaikalle, jossa ohjat lasketaan vapaiksi ja kärryille lastataan noin 200 kg:n kuorma. Hevosen ohjastajan tulee hallita hevonen yksin, avustajan käyttö on kielletty.

Liikkeelle lähdöt ja pysähdykset

Tämän jälkeen ensimmäinen ajotuomari nousee kärryille ja suorittaa vähintään kaksi liikkeelle lähtöä, lyhyttä ajoa käynnissä ja pysähdystä. Käynnin on oltava säädeltävissä, ts. hevosen on pystyttävä kävelemään sekä hitaasti että joutuisasti. Pysähdyksissä hevonen pidetään paikallaan, kunnes se seisoo vapautuneesti löysin ohjin. Mitä nopeammin hevonen reagoi ohjastajan merkkeihin, sitä paremmat pisteet se voi saada.

Pujottelu

Ajettavuuskokeen kolmas osa on pujottelu, joka tehdään käynnissä. Siinä testataan hevosen taipui-suutta 2021 ja herkkyyttä. Pujottelurata on merkitty neljällä merkillä, jotka ovat suoralla janalla 7 metrin etäisyydellä toisistaan. Rata ajetaan edestakaisin, kiertäen merkit vuoroin oikealta, vuoroin vasemmalta.

Peruutukset

Pujottelun jälkeen hevonen pysäytetään ja sitä peruutetaan noin 5 metriä. Hevosella peruutetaan lisäksi kääntyen 90 astetta. Peruuttamisen jälkeen toinen ajotuomari ajaa samanlaisen reitin.

Raviliikkeet

Sen jälkeen toinen ajotuumari ajaa hevosella ravia ajotuumarin arvostellessa sivusta hevosien liikkeiden säännöllisyyden ja puhtauden sekä luonteen vireyden.

Käyntinopeus

Käyntinopeuden mittaamista varten kärryihin lastataan lisää kuormaa yhteensä 500 kg saakka.

Käyntikokeessa saavutettu kilometriaika 8.30 tai parempi antaa kymmenen (10) pistettä, käyntiaika enintään 9.00 antaa kahdeksan (8), enintään 9.30 kuusi (6) ja enintään 10.00 viisi (5) pistettä. Tullakseen hyväksytyksi käyntikokeessa hevosien saatava vähintään viisi (5) pistettä.

Ohjastaja ajaa sen jälkeen puolen kilometrin käyntikokeen ajanottajan istuessa kyydissä. Lopuksi ajotuumarit seuraavat, kun kuorma puretaan ja hevonen riisutaan valjaista.

Ajettavuuskokeen veto-osuus

Ajettavuuskokeen veto-osuus suoritetaan siten, että hevonen vetää rekikuormaa, jonka minimipaino on 300 kg. Hevosta saa ohjastaa reestä tai maasta käsin.

Hevonen vetää rekikuormaa hiekaesteessä kaksi 10 metrin porrasta, joiden välissä hevonen pysäytetään. Hevosen tulee seistä pysähdyksissä 30 s. Toisen portaan jälkeen hevonen käännetään ja hevonen vetää kaksi 10 metrin porrasta toiseen suuntaan, joiden välissä hevonen pysäytetään 30 s ajaksi.

Ajettavuuskokeen veto-osuuden tarkoituksena on arvioida hevosien luonnetta, sitä ei pisteytetä, vaan se on joko hyväksytty tai hylätty.

Ajettavuuskokeessa kiinnitetään huomio hevosien luonteen taipuisuuteen, varmuuteen ja rauhallisuuteen.

Kumpikin ajotuumari antaa hevoselle kirjallisen lausunnon ja 0–5 pistettä seuraavista kohteista: a) valjastus, riisuminen ja muu käytös, b) käynti ja pysähdykset, c) pujottelu, d) peruutus. Raviliikkeistä annetaan lausunto. Pisteet lasketaan yhteen ja niiden keskiarvo on lopullinen ajettavuuspistemäärä.

5 = erinomainen (hevonen toimii erittäin nöyrästi ja rauhallisesti) 4 = hyvä (hevonen on taipuisa ja rauhallinen) 3 = hyvänpuoleinen (hevonen toimii melko hyvin) 2 = tyydyttävä (hevonen hätäilee, on raskas, mutta kuitenkin toimii)

1 = välttävä (hevonen on kovasuinen ja hermostunut, juuri ja juuri toimiva) 0 = heikko (ei suorittanut)

6.3 LUONTEEN ARVIOINTI

Suomenhevonen on rodun jalostustavoitteen ja rotumääritelmän mukaan yhteistyöhaluinen, yritteliäs, toimiva ja nöyrä. Tavoitteena on jalostaa käyttötarkoitukseensa sopivia ja helposti käsiteltäviä suomenhevosia.

Luonteen arvostelemiseksi lautakunnan jäsenet tarkkailevat hevosta koko jalostusarvostelutilaisuuden ajan. Hevosen luonne arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4–10). Vihaisuus, levottomuus ja arkuus voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Lautakunnan jäsenet kiinnittävät luonteen arvostelussa huomiota hevosen yhteistyöhaluun ja rauhallisuuteen.

Rakennearvostelulautakunta, suorituskokeiden vastaanottajat, mittaajat ja oriilla eläinlääkäri antavat kukin luonnepisteen, joista lautakunta muodostaa hevosen jalostusarvostelun kokonaisluonnepiste. Arvosteluasteikko: 10 = kiitettävä, 9 = erittäin hyvä, 8 = hyvä, 7 = hyvänpuoleinen, melko hyvä, 6 = tyydyttävä, 5 = välttävä, 4 = hylätty. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

Luonnepiste ei ole eri osioiden pisteiden keskiarvo, vaan kokonaisluonnepisteessä painotetaan suorituskokeiden luonnearviointeja.

7. PISTEYTYS JA PALKITSEMINEN

Kukin arvostelukohta arvostellaan jalostusohjesäännön mukaisesti asteikolla 4–10 tai 1–5. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Palkitsemiseen oikeuttavat rakenne- ja suorituskokeiden pisterajat löytyvät jalostusohjelmasta <https://www.hippos.fi/tiedostot/jalostusohjelma-suomenhevoset/>

Pienhevosori voidaan palkita myös sen kilpailusuoritusten perusteella. Oriin tulee kuitenkin suorittaa jalostusarvostelussa kaikki vaadittavat osakokeet hyväksytysti. Palkitsemiseen oikeuttavat kilpailutulokset löytyvät jalostusohjelmasta.

6. ORIIDEN JALOSTUKSEENKÄYTTÖOIKEUS

4-vuotialle ja vanhemmille suomenhevosten kantakirjaan merkittävillä oriilla myönnetään toistaiseksi voimassa oleva jalostukseenkäyttöoikeus.

Kaikki keinosiemennykseen käytettävät oriit on testattava vuosittain ennen siemennyskauden alkua tarttuvan kohtutulehduksen (CEM) ja virusarteriitin (EVA) varalta. CEM-testin osalta tuloksen on oltava vapauttava, jotta oriin jalostukseenkäyttöoikeus on voimassa. Luonnollisessa astutuksessa olevat oriit testataan ennen ensimmäistä siitoskautta ja tämän jälkeen viiden vuoden välein.

Jokaiselle siitokseen käytettävälle suomenhevosoriille on aktivoitava vuosittainen orilisenssi. Haku tapahtuu Heppa-järjestelmässä. Lisenssimaksu määräytyy sen mukaan, milloin hakemus pystytään hyväksymään Hippoksessa eli kaikki mahdollisesti tarvittavat hakemuksen liitteet on toimitettu ja ne on ehditty käsitellä. Uusimman jalostusohjesäännön voimassaoloaikana arvostelluilta suomenhevosoriilta vaaditaan liitteenä arvostelun jälkeisenä kesänä tehty kesäihottumatodistus. Sähköinen astutuskirjanpito aukeaa, kun lisenssi on aktivoitu.

Jalostukseen hyväksytystä suomenhevosoriista tulee toimittaa eläinlääkärintodistus kesäihottumaan viittaavien oireiden varalta jalostusarvostelua seuraavan kesän heinä-syyskuun aikana. Tarkastuksen suorittaa oriinomistajan tai -haltijan valitsema eläinlääkäri. Mikäli lomaketta ei toimiteta, oriin jalostukseen käyttöoikeus ei ole voimassa.

Mikäli oriin todetaan periyttävän perinnöllisiä sairauksia, voidaan se poistaa jalostuksesta.

7. ALUSTAVA AIKATAULU

Suomenhevokset arvostellaan 22. – 23.4.2023. R- ja Pr-suunnan oriiden jalostusarvostelu on kaksipäiväinen. T- ja Pa-suunnan hevokset tekevät eläinlääkärin tarkastuksen, rakennearvostelun sekä suorituskokeet yhden päivän aikana. Päivä selviää ilmoittautumisten päätyttyä ja siitä tiedotetaan osallistujille heti, kun mahdollista.

8. MUISTILISTA

- **Tarkista viimeinen ilmoittautumispäivä Heppa-järjestelmän näyttelykalenterista.**
- Näyttelymaksu laskutetaan Hippoksesta ja se tulee maksaa eräpäivään mennessä.
- **Röntgenkuvien ja hammastarkastuslomakkeen palautus Suomen Hippokseen viimeiseen ilmoittautumispäivään mennessä.**
 - Mielellään klinikalta suoraan sähköpostitse osoitteeseen rtg@hippos.fi, viestin aiheeksi hevosen nimi ja rekisterinumero.
- Käsiohjelmaan tuleva **oriin rakennekuva** lähetetään **9.3.2023 mennessä** osoitteeseen pirje@hippos.fi Kuvan lähettäjä vastaa kuvan julkaisuoikeuksista. Kuvan tulee olla sivukuva oriista.
- **Majoitukset** varataan suoraan Hevosopistolta <http://www.hevosopisto.fi/majoitus-karsinat/>
- Lisätietoja reception@hevosopisto.fi tai puh. +358 2760 21

Lisätietoja Suomen Hippos ry

Soila Lehmusvaara, jalostusassistentti
soila.lehmusvaara@hippos.fi
Puh. 020 760 5253

Suomen Hippos ry pidättää oikeuden muutoksiin.

RÖNTGEN-, HAMMAS-
JA PURENTATUTKIMUS

JALOSTUKSEEN TARJOTTAVAT ORIIT

ORIIN NIMI NAME OF THE STALLION	UELN- / REKISTERINUMERO UELN
HOITAVA ELÄINLÄÄKÄRI VETERINARY	KLINIKKA NAME OF THE CLINIC
TUTKIMUKSEN AIKA JA PAIKKA TIME AND PLACE FOR THE EXAMINATION	

TARKASTETTAVA HEVONEN VASTAA HEVOSPASSIN TUNNISTEMERKINTÖJÄ
The horse has been identified and the microchip does match the passport

KYLLÄ | YES

EI | NO

ERITYISTÄ HUOMIOITAVAA COMMENTS

HAMPAIDEN TARKASTUS SUUNAVAAJALLA JA LAMPULLA | DENTAL INSPECTION WITH MOUTH GAG AND LIGHT

HAMPAIDEN LUKUMÄÄRÄ (YLIMÄÄRÄISET HAMPAAT/HAMMASPUUTOKSET) NUMBER OF TOOTH	☐ NORMAALI NORMAL	
POIKKEAVA: COMMENTS:		
ETUHAMPAIDEN PURENTA BITE OF INCISORS	☐ NORMAALI NORMAL	☐ YLÄPURENTA OVERBITE _____ MM
MUUT POIKKEAMAT COMMENTS:		☐ ALAPURENTA UNDERBITE _____ MM
POSKIHAMPAIDEN PURENTA BITE OF PREMOLARS	☐ NORMAALI NORMAL	
MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT: COMMENTS:		
MUUT HUOMIOT: OTHER COMMENTS:		

Lähte ja röntgenkuvat toimitetaan Suomen Hippokseen sähköpostitse rtg@hippos.fi. Laita sähköpostin aiheeksi oriin nimi ja rekisterinumero. Tiedostot voi toimittaa myös postitse: Suomen Hippos ry, Kasvattajan ja omistajan palvelut, Kalkkipellontie 6, 02650 Espoo

HOITAVAN ELÄINLÄÄKÄRIN ALLEKIRJOITUS SIGNATURE OF THE VETERINARY	
NIMENSELVENNYS PRINT NAME	PAIKKA JA PÄIVÄMÄÄRÄ PLACE AND DATE

Ohjeistus:

- Oriin identiteetti varmistetaan ennen röntgenkuvausta
- Röntgenkuvaus ja hammastarkastus suoritetaan korkeintaan vuosi ennen näyttelyä, missä ori arvostellaan
- Röntgenkuvat toimitetaan Suomen Hippoksen toimistolle Suomen Hippoksen antaman määräajan puitteissa

Hammastarkastus:

- Tarkastuksesta täytetään hammastarkastuspöytäkirja, johon löydökset kirjataan. Pöytäkirjan allekirjoittaa tutkinut eläinlääkäri.
- Eтуhampaiden purenta tarkastetaan ennen suunavaajan laittamista ja mahdollista rauhoitusta. Purentaa arvioitaessa hevosen pää on normaaliasennossa. Päättä ei nosteta ylöspäin tarkastusta tehtäessä
- Ylä- tai alapurenta mikä on yli 5 mm kirjataan lausuntoon. Purentaa arvioitaessa kirjataan, jos etuhampaat eivät lainkaan osu toisiinsa (ns. parrot mouth tai monkey mouth)
- Purentavirheiden lisäksi huomioidaan etuhampaiden määrä ja mahdolliset hammaspuutokset
- Suunavaajan ja peilin kanssa lasketaan poskihampaiden määrä ja kirjataan mahdolliset ylimääräiset tai puuttuvat hampaat. Maitohampaiden vaihtumista ei tarvitse kirjata.
- Kirjataan voimakkaat poskihampaiden purentavirheet. Näitä ovat mm. sivuttaissiirtymät, ristipurenta, purenta voimakas epätasaisuus ja purentapöytien epänormaali kulmautuminen (ns. shear mouth).
- Kirjataan muut voimakkaat muutokset suussa. Näitä ovat mm syvät diasteemat (nuorten hevosten hampaiden vaihtumisesta johtuvia diasteemoja ei tarvitse kirjata), hampaiden selkeät halkeamat, selkeät ytimeen ulottuvat lohkeamat, voimakkaat infundibulaariset tai perifeeriset kariesmuutokset ja laajat kuolainalueen vauriot
- Hammaspuutoksista vaaditaan eläinlääkärin todistus mahdollisesta traumasta tai hampaan poistosta. Mikäli todistusta ei ole, vaaditaan puuttuvista hampaista röntgenkuvaus.

Suomenhevonen:

- Etujalkojen varvasnivelet sivulta kohdistuen vuohiseen, kuva rajattava siten että kavion kärki ja nujuluiden yläkärjet näkyvät samassa kuvassa (LM, jalka palikalla)
- Etujalkojen kaviorustot, kuva rajattava siten että koko kavio on näkyvissä (AP, jalka palikalla)
- Takajalkojen vuohisnivelet sivulta kohdistuen vuohiseen, sekä viistikuvat vuohisista yläviistosta (LM, DLPM yläviistosta, DMPL yläviistosta)
- Takapolvet sivulta siten että patella on kuvassa näkyvissä (LM)
- Kintereet sisä- ja ulkoviistosta siten, että kalkaneuksen pää ja sääriluun yläosa näkyvät kuvissa (DLPM, DMPL)

Lämminverinen ravihevonen:

- Etujalkojen varvasnivelet sivulta kohdistuen vuohiseen, kuva rajattava siten että kavion kärki ja nujuluiden yläkärjet näkyvät samassa kuvassa (LM, jalka palikalla)
- Takajalkojen vuohisnivelet sivulta kohdistuen vuohiseen, sekä viistikuvat vuohisista yläviistosta (LM, DLPM yläviistosta, DMPL yläviistosta)
- Etupolvet ulkoviistosta (DLPM)
- Takapolvet sivulta siten että patella on kuvassa näkyvissä (LM)
- Kintereet sisä- ja ulkoviistosta siten, että kalkaneuksen pää ja sääriluun yläosa näkyvät kuvissa (DLPM, DMPL)

Lämminverinen ratsuhevonen tai ratsuponi

- Etujalkojen varvasnivelet sivulta kohdistuen vuohiseen, kuva rajattava siten, että kavion kärki ja nujuluiden yläkärjet näkyvät samassa kuvassa (LM, jalka palikalla)
- Takajalkojen varvasnivelet sivulta kohdistuen vuohiseen, kuva rajattava siten, että kavionivelen yläosa ja nujuluiden yläkärjet näkyvät samassa kuvassa (LM)
- Kintereet sisä- ja ulkoviistosta siten, että kalkaneuksen pää ja sääriluun yläosa näkyvät kuvassa (DLPM; DMPL)
- Takapolvet sivulta ja edestä siten, että patella on kuvassa näkyvissä (LM;Ca-Cr)

Huomioitavaa:

- Lähete ja röntgenkuvat toimitetaan Suomen Hippokseen rtg@hippos.fi tai postitse. Sähköpostin aiheeksi oriin nimi ja rekisterinumero.
- Röntgenkuvien laatuun tulee kiinnittää huomiota. Puutteellisia, huonolaatuisia tai puutteellisesti merkittyjä kuvia ei hyväksytä.
- Joka kuvassa on oltava hevosen nimi, kuvauspäivämäärä, jalka ja puolimerkki selkeästi näkyvissä.
- Röntgenkuvat arvioidaan Hippoksen eläinlääkäreiden toimesta ja viralliset lausunnot annetaan hyväksytyistä oriista.
- Kuvien mukana toimitetaan täytetty röntgenpöytäkirja, jonka allekirjoittaa kuvannut eläinlääkäri.

Stallion Radiographic examination for the Standardbred trotter Studbook in Finland

16 radiographs shall be taken from the stallion, with following projections

Forelimbs carpus DLPM oblique projection fetlock and phalangeal joints lateromedial projection

Hindlimbs stifle lateromedial projection hock dorsolateral palmaromedial oblique (DLPMO) and dorso-medial palmarolateral oblique (DMPLO) fetlock lateromedial projection, dorsomedial palmarolateral oblique (DMPLO) and dorsolateral palmaromedial oblique (DLPMO), "Birkeland projections"

Stallion Radiographic examination for the Finnish Warmblood (FWB) Studbook in Finland

12 radiographs shall be taken from the stallion, with following projections

All fetlock and digital joints lateromedial projection; both sesamoid bones and tip of the distal phalanx shall be visible.

Hocks oblique projections (DLPM and DMPL); top of the calcaneus and top of the metatarsal bone shall be visible.

Stifle joints lateromedial and dorsopalmar projection; the patella shall be visible (LM; DP)

The horse has to be identified and the radiographs permanently marked with the name of the horse, date and place radiographed and with leg markings. Return formula and x-ray: rtg@hippos.fi